

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, miljödomstolen, dom 1999-10-28 i mål nr M 317-99, se bilaga A

KLAGANDE

Bohus Energi Aktiebolag, 556542-8769, Vitsippsvägen 4,
450 70 HAMBURGSUND

Ombud

Advokaten Peter Ekelund, Box 36, 452 21 STRÖMSTAD

MOTPARTER

1. Ann Odin, Slätten 3 A, 416 61 GÖTEBORG
2. Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 403 40 GÖTEBORG

SAKEN

Tillstånd enligt miljöskyddslagen (1969:387) till vindkraftanläggning på fastigheterna Buar 1:2 och Torseröd 1:3 i Tanums kommun

MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

A. Med upphävande av miljödomstolens dom lämnar Miljööverdomstolen Bohus Energi Aktiebolag tillstånd enligt miljöskyddslagen (1969:387) att på fastigheterna Buar 1:2 och Torseröd 1:3 i Tanums kommun uppföra och driva de fyra (4) vindkraftverk om vardera 0,75 MW som markerats med nummer 3, 4, 5 och 7 i bilaga B.

B. För den tillståndsgivna verksamheten föreskriver Miljööverdomstolen följande slutliga villkor:

1. Om inte annat framgår av denna dom skall verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad Bohus Energi Aktiebolag angett eller åtagit sig i målet.

2. Vindkraftverken skall förses med hindermarkering enligt Försvarmaktens anvisningar (bilaga C).
 3. Senast 30 dagar före uppförandet skall meddelande skickas till HKV med exakt läge och höjd för utmarkering på flygvapnets kartor (bilaga C).
 4. Reklamtext, förutom ägarens och tillverkarens namn, får inte finnas på vindkraftverken.
 5. Den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostäder får, under de tider kraftverken är i drift, på grund av vindkraftanläggningen inte överstiga 40 dB(A).
 6. Vägar för vindkraftverkens behov skall anläggas på ett sätt som inte skadar natur- och kulturvärden. Sprängning av berg i dagen får inte förekomma.
 7. Innan vägar anläggs och kabeldragningar sker skall en plan redovisas till länsstyrelsen för godkännande. Av planen skall framgå vägsträckningar och materialval samt eventuellt behov av sprängningar och fyllnader. Innan länsstyrelsen fattar beslut om godkännande av planen, skall samråd ske med närboende.
 8. Vindkraftspelare och annan utrustning skall avlägsnas när verksamheten upphör.
 9. Innan vindkraftverken uppförs skall bolaget samråda med länsstyrelsen angående den närmare placeringen av de enskilda vindkraftverken. Inte något vindkraftverk får placeras närmare än 400 meter från bostadshus.
- C. För tillståndet till gruppstationen av vindkraftverk i dess helhet gäller att den avsedda verksamheten skall ha satts igång senast den 31 december 2002. I annat fall förfaller tillståndet enligt 29 § miljöskyddslagen (1969:387).
-

YRKANDEN M.M. I MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bohus Energi AB (bolaget) har yrkat att Miljööverdomstolen skall upphäva miljödomstolens dom och fastställa Länsstyrelsens i Västra Götalands län (länsstyrelsens) beslut.

Ann Odin har bestritt ändring.

Länsstyrelsen har tillstyrkt ändring.

Miljööverdomstolen har avgjort målet utan huvudförhandling med stöd av 23 kap. 6 § första stycket första meningen miljöbalken.

BOLAGETS TALAN I MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget har åberopat samma omständigheter som vid miljödomstolen och därutöver anfört följande.

Ansökan har bifallits av länsstyrelsen och samtliga remissinstanser har tillstyrkt en etablering på den valda platsen. Vindkraftverken är lokaliserade till ett område som anvisats av Tanums kommun som lämpligt för vindkraft. Lokaliseringen av de vindkraftverk som nu är föremål för prövning är vald utifrån en bedömning av rätt vindförutsättningar, närhet till befintliga vägar samt minsta möjliga påverkan på miljön. När det gäller anläggande av vindkraftverk är det, liksom vid anläggande av t.ex. vattenkraftverk, naturresurserna som styr lokaliseringen. Bolaget har inventerat samtliga platser i det aktuella området och bedömt att förutsättningar för att anlägga vindkraftverk endast finns på den valda platsen. Bolaget har sedan flera år tillbaka ingående diskuterat lokaliseringsfrågan med kommuner och länsstyrelsen. Bolaget har bl.a. varit med att utarbeta den vindkraftpolicy som Tanums kommun antog år 1998. Trots de hänsyn som i kustområdet måste tas till de höga naturvärdena och det rörliga friluftslivets intressen, har bolaget funnit några platser som är lämpliga för vindkraft och som därmed bör få utnyttjas.

De bullermätningar som faktiskt utförts av Micon A/S i det aktuella området är fortfarande tillförlitliga. Bolaget vidhåller att de undersökningar som gjorts visar att bullernivån utomhus vid bostäder i vart fall inte torde överskrida det av Naturvårdsverket rekommenderade gränsvärdet 40 dB(A).

MOTPARTERNAS YTTRANDEN M.M.

Ann Odin har anfört bl.a. följande.

Eftersom hon ibland hör ljudet från det enda redan befintliga vindkraftverket, som är beläget cirka 800 meter från hennes fastighet, är hon mycket oroad över det buller som de fyra närmaste vindkraftverken skulle komma att ge upphov till. Vindkraftverken påverkar även landskapsbilden och närmiljön. Det är inte riktigt som bolaget påstår att området besöks av få utomstående.

Länsstyrelsen har anfört följande.

Länsstyrelsen har i ett policydokument för vindkraften i länet år 1996 redovisat att det yttersta kustlandskapet representerar starka motstående intressen till vindkraft. Länsstyrelsen har i stället förordat utbyggnad av vindkraft öster om Europaväg 6 trots att vindenergin är lägre där än i kustlandskapet. Länsstyrelsen har år 2000 utarbetat ett planeringsunderlag med motsvarande innebörd. Vid val av lokalisering i detta ärende har bolaget beaktat vad som framförts i policydokumentet och valt en plats med lägre vindenergi än vad en kustlokalisering ger.

Det finns en osäkerhet när det gäller tillämpade modeller för beräkning av buller. Enligt länsstyrelsens mening är dock avståndet från vindkraftverken till Ann Odins fastighet så långt att det får anses troligt att bolaget kan leva upp till sitt åtagande att begränsa bullret till 40 dB(A). Länsstyrelsen har i sitt beslut formulerat bullervillkoret som ett gränsvärde. Det är således helt avgörande för bolaget att hålla värdet för drift av anläggningen.

Miljö- och byggnadsnämnden i Tanums kommun har anfört följande.

Miljö- och byggnadsnämnden tillstyrker bifall till överklagandet. Nämnden bedömer att etableringen av vindkraftverk inte strider mot rekommendationen rörande K-området som redovisas i kommunens översiktsplan. Vidare görs bedömningen att intrånget i området inte påtagligt skadar områdets natur- och kulturvärden i sin helhet. Etableringen av vindkraftverk har med hänsyn till den antagna vindkraftpolicyn inte bedömts som olämplig. Enligt vad nämnden erfarit har bolaget valt lokaliseringen bl.a. utifrån jämförelser med andra lämpliga områden som finns med i underlaget till policyn. I övrigt har vindenergi-innehåll, tillgänglighet, tillgång till elledningar och markägarkontakter varit avgörande. Nämnden har inget att erinra mot de enskilda vindkraftverkens lokalisering inom det valda området. Nämnden anser alltså inte att den valda lokaliseringen strider mot 4 § miljöskyddslagen. Att miljödomstolen som skäl för att ändra länsstyrelsens beslut anför att det inte visats annat än att ljudnivån vid Ann Odins fastighet skulle kunna uppgå till ungefär 40 dB(A) och eventuellt överstiga detta värde, framstår som märkligt. Om den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostäder på grund av vindkraftanläggningen överstiger 40 dB(A), kan länsstyrelsen besluta om nödvändiga skyddsåtgärder eller begränsningar. Lämpliga åtgärder som kan vidtas är t.ex. tilläggsisolering av vindkraftverkens maskinrum och driftsstopp vid viss vindriktning eller vindstyrka.

MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Målet i Miljööverdomstolen gäller de fyra vindkraftverk på fastigheterna Buar 1:2 och Torseröd 1:3 i Tanums kommun som miljödomstolen efter överklagande av Ann Odin inte funnit tillåtliga. Miljööverdomstolen har alltså inte att pröva tillåtligheten och villkoren för de övriga tre vindkraftverk som bolaget fått tillstånd till enligt länsstyrelsens i den delen lagakraftvunna beslut. Domstolen har inte heller att pröva det vindkraftverk som länsstyrelsen funnit otillåtet.

Av 6 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken följer att målet skall prövas i sak enligt miljöskyddslagens (1969:387) bestämmelser medan miljöbalkens regler styr förfarandet.

Enligt 4 § miljöskyddslagen skall för miljöfarlig verksamhet väljas sådan plats att ändamålet kan vinnas med minsta intrång och olägenhet utan oskäligen kostnad. Och enligt 4 a § andra stycket miljöskyddslagen skall vid prövningen lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser m.m. (naturresurslagen) tillämpas. Vidare skall enligt 5 § första stycket miljöskyddslagen den som utövar eller ämnar utöva miljöfarlig verksamhet vidta de skyddsåtgärder, tåla den begränsning av verksamheten och iaktta de försiktighetsmått i övrigt som skäligen kan fordras för att förebygga eller avhjälpa olägenhet. Kan miljöfarlig verksamhet befaras föranleda olägenhet av väsentlig betydelse, även om försiktighetsmått som avses i 5 § iakttas, får verksamheten enligt 6 § första stycket miljöskyddslagen utövas endast om särskilda skäl föreligger.

Det område där vindkraftverken föreslås bli placerade omfattas av särskilda hushållningsbestämmelser i 3 kap. naturresurslagen. Enligt 3 kap. 1 § första stycket denna lag är området, med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns där, i sin helhet av riksintresse. Exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön får därför komma till stånd i området endast om hinder inte möter enligt 2 § samma kapitel och om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdets natur- och kulturvärden. Enligt 2 § skall inom kustområdet och skärgården i Bohuslän turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön.

Det område som bolaget valt för vindkraftverken är beläget strax öster om Europaväg 6, cirka 4 kilometer från den omedelbara kusten och skärgården i Bohuslän. Bolaget har i ansökan beskrivit området som en bergsplatå omgiven av skog. Av utredningen framgår att området för närvarande besöks av allmänheten i begränsad utsträckning och någon förändring härvidlag kan enligt vad som framkommit i målet inte förutses.

Enligt länsstyrelsen och Miljö- och byggnadsnämnden i Tanums kommun är den valda platsen lämplig för lokalisering av vindkraftverken. Länsstyrelsen har i ett policydokument år 1996 uttalat att bestämmelserna i naturresurslagen medför att vindkraftverk endast i undantagsfall kan etableras i havsnära lägen inom den obrutna kusten. Enligt vad som anges i dokumentet kan dock vindkraftverk ofta vara förenliga med angivna bestämmelser i större delen av övriga norra Bohuslän, men detta bör i första hand avgöras genom kommunal planering. Tanums kommun har i sin vindkraftpolicy år 1998 ansett att vindkraftverk som regel inte bör lokaliseras i den yttre kustzonen. I vindkraftpolicyn utpekades det i målet aktuella området som ett av femton områden som är lämpliga för vindkraft i kommunen.

De planerade vindkraftverken inkräktar inte nämnvärt på det rörliga friluftslivet. De kan inte heller anses påtagligt skada det aktuella områdets natur- eller kulturvärden. Vid sådana förhållanden möter inte något hinder enligt naturresurslagen att etablera vindkraftverken på den föreslagna platsen.

I Miljööverdomstolen har bolaget i frågan om alternativa lokaliseringar hänvisat till de utredningar som legat till grund för länsstyrelsens och kommunens ovan nämnda dokument om etablering av vindkraft.

Vid prövningen av lokaliseringen skall beaktas att de störningar som de aktuella vindkraftverken kan medföra framför allt är buller och en förfulning av landskapsbilden. Det valda området är förhållandevis avskilt från bebyggelse samtidigt som det ligger nära befintliga vägar. Annat har inte framkommit än att kraftverkens störande inverkan på landskapsbilden är begränsad. Avgörande vid lokaliseringsprövningen enligt 4 § miljöskyddslagen är därför graden av bullerstörningar för de närboende och då i första hand för Ann Odin.

Som miljödomstolen funnit visar utredningen i målet att ljudnivån vid Ann Odins fastighet skulle kunna uppgå till ungefär 40 dB(A). Denna bullerstörning innebär inte en sådan olägenhet av väsentlig betydelse som avses i 6 § miljöskyddslagen. Som länsstyrelsen och kommunen framhållit är det också viktigt

att ha i åtanke att det bullervillkor som länsstyrelsen föreskrivit innebär att om ljudnivån vid Ann Odins bostad överstiger 40 dB(A), kan länsstyrelsen besluta om nödvändiga skyddsåtgärder eller begränsningar av driften. Med beaktande härav och av vad som framkommit i lokaliseringsutredningen anser Miljööverdomstolen att lokaliseringen av vindkraftverken med lämpliga skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått kan accepteras vid en prövning enligt 4 § miljöskyddslagen. Miljööverdomstolen finner sålunda att den ansökta verksamheten är tillåtlig även enligt miljöskyddslagen. Tillstånd till verksamheten skall därför meddelas.

De villkor som länsstyrelsen föreskrivit för uppförandet och driften av de övriga tre vindkraftverken bör gälla även för de nu aktuella kraftverken. Det innebär som ovan framgått bl.a. att vindkraftverk inte får vara i drift om den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostäder överstiger 40 dB(A). Bolaget och tillsynsmyndigheten bör, med anledning av vad som förevarit i målet i denna del, lägga särskild vikt vid bullerfrågorna när kontrollprogrammet för verksamheten upprättas.

Bolagets ansökan har vissa mindre brister. Bolaget borde bättre ha redovisat skälen för de enskilda vindkraftverkens närmare placering inom det utpekade området. Detsamma gäller läget för väg- och kabeldragningar. De angivna bristerna ger anledning till villkorsreglering utöver vad länsstyrelsen föreskrivit. Sålunda skall bolaget innan de nu aktuella vindkraftverken uppförs samråda med tillsynsmyndigheten beträffande de enskilda kraftverkens närmare placering, varvid skall gälla att kraftverken inte får placeras närmare än 400 meter från bostadshus. De närboende bör vidare få möjlighet att påverka lokaliseringen av vägar och kabeldragningar.

Slutligen finner Miljööverdomstolen att tidpunkten för när verksamheten vid anläggningen skall ha satts igång bör flyttas fram till den 31 december 2002.

Domen får enligt 23 kap. 8 § miljöbalken inte överklagas.

Ulf Bjällås

Rolf Svedberg

Mats Dahl

Anders Lillienau

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Ulf Bjällås, miljørådet Rolf Svedberg, hovrättsrådet Mats Dahl, referent, och hovrättsassessorn Anders Lillienau. Enhälligt.

KLAGANDE

Ann Odin
Slätten 3 A
416 61 GÖTEBORG

MOTPARTER

1. Bohus Energi AB, 556542-8769
Vitsippsvägen 4
450 70 HAMBURGSUND

Ställföreträdare:

Sven-Olov Granholm
samma adress

2. Länsstyrelsen i Västra Götalands län
403 40 GÖTEBORG

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Västra Götalands län beslut den 29 maj 1998, dnr 232-2515-98; se bilaga 1

SAKEN

Tillstånd enligt miljöskyddslagen (1969:387) till vindkraftanläggning på fastigheterna Buar 1:2 och Torseröd 1:3 i Tanums kommun

Nbo: 110/111 x: 6527600 y: 1237800 SNI-kod: 40.1-5

DOMSLUT

Med bifall till överklagandet upphäver miljödomstolen länsstyrelsens beslut såvitt det avser de två längst söderut planerade vindkraftverken på fastigheten Buar 1:2 (se bilaga 2, läge 5 och 7) och två vindkraftverk på fastigheten Torseröd 1:3 (se bilaga 2, läge 3 och 4).

AKt

BAKGRUND

Ann Odin har överklagat länsstyrelsens beslut till Koncessionsnämnden för miljöskydd.

Koncessionsnämnden har, med stöd av 21 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken, överlämnat målet till Vänersborgs tingsrätt, miljödomstolen.

YRKANDEN M. M.

Ann Odin har, som hon slutligen bestämt sin talan, yrkat att länsstyrelsens beslut skall upphävas såvitt avser de två längst söderut belägna vindkraftverken på fastigheten Buar 1:2 (se bilaga 2, läge 5 och 7) och de två vindkraftverken på fastigheten Torseröd 1:3 (se bilaga 2, läge 3 och 4). Hon har i huvudsak anfört följande. Det är oroande att få så många vindkraftverk nära hennes fastighet Grönhult (Torseröd 1:13; miljödomstolens anmärkning). Verken ligger i en halvcirkel runt fastigheten, vilket gör att det blir rundgång på ljudstörningarna med högre bullernivå som följd. Därtill kommer det redan uppsatta verket på fastigheten Torseröd 1:2. Enligt uppgift ökar bullernivån för varje vindkraftverk upp till tio kraftverk. Därvid är maximal bullernivå uppnådd. Den aktuella gruppstationen är således inte långt från "smärtgränsen". Det är fel att bygga en gruppstation så nära boende. Hon hör det redan uppförda vindkraftverket vid vissa vindriktningar. Framför allt hörs det på kvällarna, när det är relativt tyst runt omkring. Eftersom området omkring vindkraftsparken är ett rekreationsområde för de som bor i närheten borde en högsta ljudnivå om 35 dB(A) gälla. I anslutning till bygglovsprövningen för det redan uppförda vindkraftverket på Torseröd 1:2 erhöll hon en ljudberäkning daterad den 22 augusti 1996 från Micon A/S. I beräkningen angavs ljudnivån vid hennes fastighet till 38,4 dB(A). I den aktuella ansökan har ljudnivån från nio vindkraftverk vid hennes fastighet angivits till 39,7 dB(A). Det verkar helt orealistiskt att ytterligare åtta vindkraftverk runt hennes fastighet enbart skulle höja ljudnivån med 1,5 dB(A). Detta bör utredas innan tillstånd ges. Bohus Energis ljudberäkningar framstår inte som trovärdiga med hänsyn till det nu angivna samt till den utredning som Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm (KTH) har utfört beträffande ljudberäkning vid fastigheten Solgläntan (Torseröd 1:7; miljödomstolens anmärkning). För att få klarlagt ljudeffektnivån från det redan monterade verket på Torseröd 1:2 har genom Sten Ljunggrens vid KTH försorg företagits en fältmässig ljudmätning vid fastigheten Solgläntan. Den datakörda beräkningen utförd av Micon A/S har för det monterade verket angivit en ljudnivå om 36,9 dB(A) vid

nämnda fastighet medan den mätning, som KTH har utfört vid samma fastighet har givit en ljudnivå av 39,0 dB(A). Enligt Sten Ljunggren skulle, med utgångspunkt från det ljud som det redan befintliga vindkraftverket ger, ljudnivån vid Solgläntan med stor sannolikhet överstiga 40 dB(A) om de beviljade sju vindkraftverken uppförs. Hennes fastighet Grönhult ligger betydligt närmre de aktuella sju vindkraftverken än vad Solgläntan gör. Vad bullernivån skulle uppgå till vid hennes fastighet borde undersökas innan fler kraftverk uppförs. Hon reagerar mot att det i ansökan står att området är lite frekventerat av utomstående. Det är viktigt att även de som bor i området inte störs. Det vore önskvärt att kraftverken placerades så att de inte syns från boendemiljöer. Det visuella är givetvis också väldigt viktigt. Det blir alldeles för många kraftverk koncentrerade på ett litet område om samtliga verk uppförs. En bullermätning vore önskvärd innan fler vindkraftverk sätts upp. – Till stöd för sin talan har Ann Odin bl. a. åberopat en av KTH utförd beräkning av bullerimmissionen vid fastigheten Torseröd 1:7 i Tanums kommun ("Measurement of the environmental noise at the Torseröd wind turbine site"), skrivelse daterad den 5 oktober 1997 från professorn Sten Ljunggren vid KTH och rapport 2/98 från avdelningen för Miljömedicin vid Göteborgs universitet ("Långtidsmätning av buller från vindkraftverk").

Bohus Energi AB, i fortsättningen benämnt bolaget, har yrkat att överklagandet skall avslås samt anfört bl. a. följande. Med anledning av Ann Odins farhågor om för högt buller vid hennes fastighet har bolaget låtit KTH göra beräkning av bullret. KTH:s beräkningar visar att bullret eventuellt kommer att överskrida de rekommendationer som finns om 40 dB(A). Frågan blir vilken modell som bolaget skall gå efter. Danmarks väl använda bullerberäkningsprogram eller KTH:s beräkningar. Bolaget har fullt förtroende för båda dessa parter. – Bolaget har åberopat telefax daterad den 15 december 1998 från professorn Sten Ljunggren vid KTH.

Länsstyrelsen har avstyrkt bifall till överklagandet.

Miljö- och räddningsnämnden i Tanums kommun har vidhållit vad den anfört i länsstyrelsen samt ingivit "Vindkraftpolicy för Tanums kommun" antagen av kommunfullmäktige den 20 april 1998, § 28.

Ann Odin har i påminnelser bl. a. anfört att enligt leverantörens ljudberäkningar vid ansökan för det redan uppförda vindkraftverket på Torseröd 1:2 var ljudnivån vid vindkraftverket 97,8 dB(A) medan samma ljudnivåer enligt KTH:s ljudmätning var 102,1 dB(A).

Bolaget har ingett en rapport från Acoustica, Carl Bro AS, Danmark, daterad den 22 december 1997 avseende mätning av ljudeffekten hos ett vindkraftverk av märket NM 750/48 (tidigare beteckning Micon M1800-750/200 kW) uppförd vid Vestrup i Danmark.

DOMSKÄL

Enligt 6 § lagen om införande av miljöbalken skall målet prövas i sak enligt äldre bestämmelser, dvs. enligt miljöskyddslagen.

Uppförande av och verksamhet vid vindkraftverk utgör miljöfarlig verksamhet i miljöskyddslagens mening.

Enligt 4 § miljöskyddslagen skall för miljöfarlig verksamhet väljas sådan plats att ändamålet kan vinnas med minsta intrång och olägenhet utan oskälig kostnad. Platsvalet skall således styras av hänsyn till miljön.

Vindkraften är en miljövänlig energikälla på så sätt att den inte ger några utsläpp av luftföroreningar när den används för elproduktion. Vindkraftverk kan dock medföra beaktansvärda störningar inte minst, som påpekats av Ann Odin, visuellt - dvs i form av påverkan på landskapsbilden - och genom buller i närområdet. Eftersom det i praktiken finns små möjligheter att vidta skyddsåtgärder för att minska olägenheter av t. ex buller är lokaliseringen av vindkraftverk avgörande från tillåtlighetssynpunkt.

Enligt Boverkets Allmänna Råd 1995:5, Bättre Plats för arbete, föreslås ett riktvärde för skyddsavstånd på 700 m vid vindkraftverk med 1 MW effekt och 200 m vid 0,25 MW.

De riktvärden för buller som vanligen har tillämpas för vindkraftverk är de av Naturvårdsverket angivna värdena för industribuller nattetid. Enligt dessa anges en

begränsning om 35 dB(A) i områden planlagda för fritidsbebyggelse och för rörligt friluftsliv med naturupplevelser samt 40 dB(A) för bl. a. bostäder. Riktvärdena anger ingen definitiv gräns utan bör tjäna som utgångspunkt och ge vägledning för den individuella bedömning som måste göras i varje enskilt fall.

Vindkraftutredningen gör i sitt slutbetänkande, SOU 1999:75 s 96, den bedömningen att de riktvärden som nu tillämpas innebär i stort sett acceptabla ljudnivåer.

Såsom framgår av länsstyrelsens beslut nämns området som ett K-område vilket innebär att turismen och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt skall beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag. Vindkraftverken är lokaliserade till eller i nära anslutning till ett av de områden i Tanums kommun som av kommunen anvisats som lämpliga lägen för vindkraft (Vindpolicy för Tanums kommun, antagen av kommunfullmäktige 1998-04-20, § 28).

I målet har presenterats ett flertal beräkningar, rapporter m. m, vilka tar sikte på buller från vindkraftverk såväl i det aktuella området som på andra platser. De beräkningar som avser Ann Odins fastighet anger samtliga ljudnivåer omkring 40 dB(A). Det är omöjligt att avgöra vilka beräkningar, som är mest korrekta. I bevishänseende får det anses åligga verksamhetsutövaren att visa att acceptabla ljudnivåer kan garanteras. En eventuell osäkerhet i detta avseende bör således i första hand drabba verksamhetsutövaren. – I sammanhanget bör uppmärksammas vad som bl. a. anges i de remissvar, som redovisas av vindkraftutredningen, SOU 1999:75 s 94 f. Härav framgår att det finns stora osäkerheter i resultaten hos de mätningar och bedömningar av ljudalstring och ljudspridning som görs i samband med lokaliseringar av vindkraftverk. Osäkerhet finns såväl i mätningarna av det ljud som ett vindkraftverk avger (källstyrkan) som i beräkningarna av hur detta ljud sprider sig och uppfattas av människor. Avdelningen för byggnadsteknik vid Tekniska högskolan i Stockholm anför i sitt remissvar bl. a. följande. Den källstyrka som redovisas av tillverkaren för en viss typ av vindkraftverk är ofta resultatet från en enda mätning på ett aggregat. Det gör att precisionen är låg. Det finns vidare mätmetoder, dansk praxis, som systematiskt underskattar källstyrkan. Även om källstyrkan är rätt mätt behöver den inte vara relevant för de förhållanden som råder på lokaliseringsplatsen. Tillförlitligheten hos den modell för

Ljudutbredning som används är osäker för andra fall än enstaka aggregat på plan mark. De bullerberäkningar som utförs i Sverige ger ofta en underskattning av ljudnivån.

Sammanfattningsvis har inte visats annat än att ljudnivån vid Ann Odins fastighet skulle kunna uppgå till ungefär 40 dB(A) och eventuellt även överstiga detta värde om samtliga av länsstyrelsen i målet tillåtna vindkraftverk skulle komma till stånd.

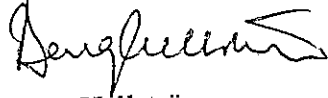
Bolaget har i sin ansökan inte redovisat motiven till det valda läget för vindkraftverken. Det framgår således inte av miljökonsekvensbeskrivningen eller av ansökan i övrigt vilka överväganden som skett i fråga om alternativa lägen vare sig för lokalisering av gruppstationen till helt annat område eller för de enskilda vindkraftaggregaten inom det valda höjdområdet. Såväl gruppstationen som vart och ett av aggregaten skall lokaliseras så att ändamålet kan vinnas med minsta intrång och olägenhet. I ansökan finns inte heller närmare redovisat läget av väg- och kabelsträckningar och de åtgärder som planeras för att minska dessa ingrepp i miljön.

Av gjord bedömning framgår att det är osäkert vilka ljudnivåer som kan bli aktuella vid Ann Odins fastighet samt att det inte kan uteslutas att olägenheter i form av bullerstörningar utöver vad som kan accepteras kan uppstå. Till detta kommer att bolagets tillståndsansökan har ovan redovisade brister samt att den aktuella platsen omfattas av särskilda hushållningsbestämmelser enligt naturressurslagen. Med hänsyn härtill samt till vad som i övrigt anförts finner miljödomstolen att det inte är visat att den valda lokaliseringen för de aktuella vindkraftaggregaten är sådan att ändamålet kan vinnas med minsta intrång och olägenhet utan oskälig kostnad. Lokaliseringen strider således mot 4 § miljöskyddslagen. Överklagandet skall därför bifallas och länsstyrelsens beslut upphävas i de delar det har överklagats.

ÖVERKLAGANDE, se bilaga 3 (Formulär D).

Överklagande senast den 18 november 1999.

På miljödomstolens vägnar

Bengt Hellström

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Bengt Hellström, miljörådet Staffan Ljung samt de sakkunniga ledamöterna Birgitta Hellgren och Hans Wennerholm. Föredragande har varit beredningsjuristen Bodil Svensson.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALAND
Miljöavdelningen
Jan Olofsson

BESLUT
1998-05-29

Bilaga 1
Diarienummer: 232-2515-98
Sid 1(8)

✓ Bohus Energi AB
Vitsippsvägen 4
450 70 HAMBURGSUND

Tillstånd enligt miljöskyddslagen för en gruppstation av vindkraftverk på fastigheterna Buar 1:2 och Torseröd 1:3, Tanums kommun samt avslag i fråga om ansökan enligt miljöskyddslagen om tillstånd för vindkraftverk på fastigheten Torseröd 1:2, Tanums kommun.

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Länsstyrelsen lämnar Bohus Energi AB (bolaget) tillstånd enligt miljöskyddslagen att på fastigheterna Buar 1:2 och Torseröd 1:3, Tanums kommun uppföra och driva en gruppstation av 7 st 0,75 MW:s vindkraftverk.

Länsstyrelsen avslår ansökan från Bohus Energi AB (bolaget) om tillstånd enligt miljöskyddslagen att på fastigheten Torseröd 1:2, Tanums kommun uppföra och driva ett 0,75 MW:s vindkraftverk.

För tillståndet gäller följande slutliga villkor:

1. Om inte annat framgår av vad som nedan föreskrivs skall verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget angivit i ansökningshandlingarna.
2. Vindkraftverken skall förses med hindermarkering enligt Försvarmaktens anvisningar (bilaga A).
3. Senast 30 dagar före uppförandet skall meddelande skickas till HKV med exakt läge och höjd för utmarkering på flygvapnets kartor (bilaga A).
4. Reklamtext, förutom ägarens och/eller tillverkarens namn, får ej finnas på vindkraftverken.
5. Den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostäder får, under de tider kraftverken är i drift, på grund av vindkraftsanläggningen ej överstiga 40 dB(A).
6. Vägar för vindkraftverkens behov skall anläggas på ett sätt som inte skadar natur- och kulturvärden. Sprängning av berg i dagen skall undvikas.
7. Innan vägar anläggs och kabeldragningar sker skall en plan redovisas till Länsstyrelsen för godkännande. Av planen skall framgå vägsträckningar

och materialval samt eventuellt behov av sprängningar och fyllnader.

8. Vindkraftspelare och annan utrustning skall avlägsnas när verksamheten upphör.

Den med tillståndet avsedda verksamheten skall ha satts i gång senast den 31 december 2000. I annat fall förfaller tillståndet enligt 29 § miljöskyddslagen.

Länsstyrelsen upplyser om att uppförande av vindkraftverk kräver bygglov enligt plan- och bygglagen.

ANSÖKAN

Bohus Energi AB ansöker om tillstånd enligt miljöskyddslagen att på fastigheterna Buar 1:2 samt Torseröd 1:2 och 1:3, Tanums kommun få anlägga och driva en gruppstation av nio (9) st vindkraftverk med en sammanlagd installerad effekt på 6,75 MW. Ett av verken är uppfört på fastigheten Torseröd 1:2. Vindkraftverkens tornhöjd blir cirka 45 meter och rotor-diametern blir 44 m.

BOLAGETS BESKRIVNING AV VERKSAMHETEN

Markområdet ligger på ett berg några kilometer från kusten. Höjden över havet är cirka 60-95 meter. Området består av bergsplatå med relativt slätt berg i dagern, beväxt med buskar och träd. I områdena runt berget finns långväxt furu och granskog samt större lövträd och buskar. Väg finns in i området. I området finns inga fornlämningar.

Under förutsättning att helikoptertekniken fungerar kommer den troligtvis att tillämpas vid monteringen av aggregaten. Servicevägar måste dock anläggas, även vägar för kranmontering om inte det andra fungerar. Området har mycket få besökare, men kan tänkas få fler efter ombyggnaden. Markägarna har inget att erinra mot anläggningen. Arrendeavtal är upprättat mellan bolaget och markägarna.

Anläggningens enskilda läge och avstånd till närliggande bostäder gör att anläggningen ger en liten störning gentemot boende befolkning i området. Området är dessutom lite frekventerat av utomstående.

Bullret från anläggningen kommer vid närmaste bostäder att understiga Naturvårdsverkets rekommenderade värde på 40 dB(A) ekvivalentnivå.

Traktorkörväg till området är redan befintlig, vilket innebär att förstärkning av den vägen kommer att göra ett mycket ringa ingrepp i naturen. Vid all lokalisering av vägar, anlitas biologisk sakkunnig. Sprängning, annat än vid själva fundamenteringen, kommer troligtvis inte att behövas och kommer så långt som möjligt att undvikas. Vägbanor på berg kommer att byggas med bergkross och skrotsten från sprängning för fundament. Transportbelastningen efter avslutad installation blir mycket begränsad och torde inskränka sig till några gånger per år.

Utöver själva platsen för vindkraftverken och erforderliga vägar påverkas befintlig mark och vegetation inte alls av anläggningen. Avstånd mellan de enskilda verken är 200-250 meter. Kulturminnen finns enligt uppgift inte inom byggnadsområdet.

Bolaget har inkommit med en komplettering av ansökan om att få ändra den installerade effekten från 0,6 MW till 0,75 MW per vindkraftverk. Vindkraftverken har exakt samma mått, navhöjd och rotordiameter. De har dessutom lägre bullernivå, 98,5 dB(A) istället för 98,9 dB(A) -- alltså en reduktion med 0,4 dB(A).

Anläggningen kommer att producera ca 15,1 miljoner kilowattimmar per år, vilket motsvarar elbehovet för 3 020 lägenheter eller 755 eluppvärmda villor.

ÄRENDETS HANDLÄGGNING

I miljöskyddslagen föreskrivet samråd med myndigheter och enskilda har skett. Länsstyrelsen har genom annons i ortstidning berett dem som berörs av verksamheten tillfälle att yttra sig. Yttrande inkommit från Ann Odin, Kent Hjelmäng samt Oddvar och Siv Nilsson. Miljö- och räddningsnämnden, Milostab S, Telia AB och Comviq GSM AB har getts tillfälle att yttra sig.

YTTRANDEN

Miljö- och räddningsnämnden har i sitt yttrande tillstyrkt ansökan angående uppförandet av ytterligare 8 st vindkraftverk á 0,6 MW på fastigheterna Torseröd 1:2, Torseröd 1:3 och Buar 1:2. I sitt yttrande har miljö- och räddningsnämnden anfört följande:

"Området finns ej beskrivet i länets naturvårdsplan. Området omfattas av riksintresse för naturvård enligt naturresurslagen men finns ej upptaget i

Länsstyrelsens inventeringar av ädellövskog, skyddsvärda myrar, ängar och hagar.

I kommunens översiktsplan berörs området av en rekommendation: K-område. Rekommendationen berör dock inte vindkraftsetablering. För K-område anges bl a att området avgränsas i öster enligt 3 kap 2 § naturresurslagen. Enligt 3 kap 2 § naturresurslagen skall inom området turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön.

Vid bedömning av buller från vindkraftverk bör immisionsriktvärden som anges i "Extern industribuller - Allmänna råd, RR 1978:5", Naturvårdsverket, tillämpas. För bostäder anges här ett högsta riktvärde på 40 dB(A) ekvivalent ljudnivå. För områden med planlagd fritidsbebyggelse gäller 35 dB(A) som högsta ekvivalent ljudnivå.

Enligt till ansökan bifogad bullerberäkning kommer närmaste belägna fastigheterna, Klöveröd 1:2 och Knäm 5:4 att erhålla ett ekvivalent ljudnivå på max 39,8 dB(A). Bullerberäkningen tar enbart hänsyn till höjd- och avstånd mellan vindkraftverkens tornfot och aggregatsnivå och berörd bostad, den tar ej hänsyn till t ex topografi och vegetation. Den verkliga bullerstörningen blir därför troligen lägre än den beräknade eftersom hänsyn ej tas till mellanliggande topografi."

Miljö- och räddningsnämnden anser att Länsstyrelsen bör överväga att införa en särskild avgift/bankgaranti för framtida återställning i området om verksamheten upphör.

Ann Odin har inkommit med ett yttrande angående ljudnivåerna från vindkraftsparken. Hon befarar att ljudnivåerna kommer överstiga 40 dB(A), eftersom vindkraftverken ligger i en halvcirkel runt hennes fastighet. Dessutom anser hon att den högsta bullernivån borde vara 35 dB(A) eftersom det är ett fritidshusområde.

Kent Hjelmäng har inkommit med yttrande angående vindkraftsparken. Han motsätter sig utbyggnaden. Till sin skrivelse har han bifogat en skrivelse som han och nio andra grannar skickat till byggnadsnämnden i Tanums kommun. Han anser vidare att åretruntboende jämfört med fritidsboende inte skall behöva acceptera ett högre gränsvärde för bullerstörningar.

Oddvar och Siv Nilsson har inkommit med en skrivelse där de yrkar avslag av tillståndsansökan p g a att vindkraftverk nr 1:s placering på Torseröd 1:2 avviker från byggnadslovsansökans läge till slutlig byggplacering. De har anfört följande:

- Det redan befintliga vindkraftverket är inte placerat på det ställe som ansökan avsåg. Det ligger cirka 50-60 meter närmre deras fastighet än vad byggnadslovet angav.
- En opartisk teoretisk beräkning har visat att ljudnivån ligger över 40 dB(A).

Telia AB har tillskrivit Tanums kommun, med kopia till Länsstyrelsen, att det inte har något att invända mot etableringen.

Försvarsmakten har inkommit med en skrivelse till Tanums kommun, med kopia till Länsstyrelsen. Den har inget att erinra mot tillståndsansökan, men skriver att vindkraftverken skall förses med fast röd hinderbelysning. Belysningen skall vara tänd dygnet runt och synlig horisonten runt. Ljusintensiteten bör uppgå till minst 30 candela och får inte understiga 20 candela. Vidare skall senast 30 dagar före uppförandet meddelande skickas till HVK med exakt läge och höjd för utmarkering på flygvapnets kartor.

Vägverket har inkommit med ett yttrande till Tanums kommun. Vägverket har inget att erinra under förutsättning att ingen ny anslutning till väg E6 tillkommer samt att inget vindkraftverk placeras närmare vägområdet än cirka 180 meter.

Bolaget har fått ta del av inkomna handlingar och gjort följande yttranden:

- Beträffande avståndet till Solgläntan, så visar kartan ca 370 meter och Kvarnbäcken 350 meter.
- Tekniska Högskolans beräkningar är gjorda på 350 meter.
- Att vindkraftverket avviker i placering är fel.
- Att bolaget utlovat bullermätningar är fel.

LÄNSSTYRELSENS BEDÖMNING

Enligt 4 § miljöskyddslagen skall för miljöfarlig verksamhet en sådan plats väljas att ändamålet med verksamheten kan vinnas med minsta intrång och olägenhet utan oskälig kostnad. Inga invändningar mot lokaliseringen har framförts av remissinstanserna.

Enligt 4a § miljöskyddslagen skall vid prövning enligt miljöskyddslagen också naturresurslagens (NRL) regler tillämpas, varvid avvägning skall ske mellan olika allmänna intressen. I den delen konstaterar Länsstyrelsen att platsen omfattas av särskilda hushållningsbestämmelser i 3 kap 1-3 §§ NRL, vilket bl a innebär att det med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns där i sin helhet är av riksintresse samt att turismens och friluftslivets,

främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt ska beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön.

I kommunens översiktsplan nämns området som ett K-område vilket innebär att turismen och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt skall beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. Miljönämnden gör bedömningen att rekommendationen inte berör vindkraftsetablering. Länsstyrelsen delar kommunens uppfattning om att vindkraftverksetableringen inte strider mot rekommendationen. Länsstyrelsen anser vidare att intrånget i området är av ringa beskaffenhet och inte påtagligt skadar områdets natur- och kulturvärden i sin helhet. Valet av plats kan mot bakgrund av det ovan anförda accepteras och företaget är tillåtligt enligt NRL. Några andra motstående allmänna intressen till hinder för lokaliseringen har inte framkommit.

Enligt 5 § miljöskyddslagen är den som utövar miljöfarlig verksamhet skyldig att vidta de skyddsåtgärder, åta de begränsningar i verksamheten och i övrigt iakttä de försiktighetsmått som skäligen kan fordras för att förebygga eller avhjälpa olägenhet. Omfattningen av åligganden bedöms med utgångspunkt i vad som är tekniskt möjligt vid verksamhet av det slag som är i fråga och med beaktande av såväl allmänna som enskilda intressen. Vidare skall vid avvägning mellan olika intressen särskild hänsyn tas till å ena sidan beskaffenheten av område som kan bli utsatt för störning och betydelsen av störningens verkningar, å andra sidan nyttan av verksamheten samt kostnaden för skyddsåtgärd och den ekonomiska verkan i övrigt av försiktighetsmått som kommer i fråga.

Vindkraftverk kan medföra buller i närområdet och ha en störande påverkan på landskapsbilden. Vidare kan negativ påverkan på omkringliggande markområden uppkomma vid vägdragningar, kabelarrangemang och uppförande av transformatorer. Verksamhetens art gör att det är svårt att vidta skyddsåtgärder för att minska olägenheter i form av buller från anläggningen, det måste därför beaktas vid lokaliseringsprövningen så att placeringen görs på betryggande avstånd från bostadsbebyggelse och annan bullerkänslig bebyggelse.

Den bullernorm som vanligen tillämpas följer vad Naturvårdsverket angivit i Allmänna råd 1978:5. Den begränsning som rekommenderas är 35 dB(A) ekvivalent ljudnivå i områden som planlagts för fritidsbebyggelse och rörligt friluftsliv och 40 dB(A) för andra bostäder.

Den tänkta vindkraftverksetableringen kommer att bilda två delgrupper. Den ena delgruppen består av två stycken vindkraftverk där ett redan är uppfört och ägs av Vattenfall och den andra delgruppen består av sju stycken vindkraftverk.

Länsstyrelsen ser inga hinder mot en etablering av den delgrupp (läge 3, 4, 5, 6, 7, 8 och 9) som omfattar sju stycken vindkraftverk. Bullerolägenheter bedöms inte uppstå, med hänsyn till avståndet till närmaste bostäder (423 m). Den tänkta lokaliseringen kan inte heller antas medföra några andra direkta olägenheter för omgivningen.

Valet av plats kan mot bakgrund av det ovan anförda accepteras och företaget är tillåtligt enligt miljöskyddslagens bestämmelser vad gäller de sju stycken vindkraftverken inom fastigheterna Buar 1:2 och Torseröd 1:3.

Vad gäller den vindkraftsgruppen som består av ett nytt vindkraftverk och ett redan befintligt vindkraftverk (läge 1 och 2) på fastigheten Torseröd 1:2 anser Länsstyrelsen att den osäkerhet som finns angående ljudnivåerna från det redan befintliga verket gör att ytterligare vindkraftverk inte skall anläggas. Synpunkter har också framförts av närboende om att de blir omgärdade av vindkraftverk. Skyddsavståndet till de närmaste bostäderna är relativt litet (345 m) och de bullerstörningar som kan uppstå är större än vad skäligen boende skall tåla. Den sammantagna störningsbilden som uppkommer från två vindkraftverk gör att ansökan i den delen skall avslås.

Bolaget skall följa Försvarmaktens anvisningar vad gäller hinderbelysning på vindkraftverken och markering av vindkraftverken på kartor.

Vägdragning, kabeldragning och andra anläggningsåtgärder måste utformas och anpassas med stor hänsyn till naturmiljön. Sträckningar och materialval skall således göras på sådant sätt att minsta möjliga påverkan sker. Vidare måste sprängning av berg i dagen undvikas vid vägdragning. Bolaget har inte redovisat detta tillräckligt detaljerat i ansökningen, varför särskilt villkor meddelas i den delen.

Detta beslut kan överklagas hos Koncessionsnämnden. Beslut om delgivning och besvärshänvisning, se bilaga B, formulär 7.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har, förutom undertecknade, även deltagit länsarkitekt Sven Öjersjö och länsassessor Torsten Collvik. Samråd har skett med naturvårds- och kulturmiljöenheterna.

A W

Axel Wenblad

Jan Olöfsson

- Bilaga A. Försvarsmaktens anvisningar för hindermarkering.
Bilaga B. Beslut om delgivning och besvärshänvisning.

Kopia till:

- / Miljö- och räddningsnämnden, Tanums kommun
- / Byggnadsnämnden, Tanums kommun
- / Milo S
- / Vägverket Region Väst, 405 33 GÖTEBORG
- / Oddvar och Siv Nilsson, Torseröd 3, 457 92 TANUMSHEDE
- / Ann Odin, Slätten 3a, 416 61 GÖTEBORG
- / Kent Hjelmäng, Torseröd 5, 457 92 TANUMSHEDE
- / Rättsenheten
- Akten

Tanums kommun
Byggnadsavdelningen
S 7 81 TANUMSHEDE
och sändlista

Ert datum

Ert beteckning

Milöstab S datum
1997-06-25

Milöstab S föreg beteckning
13920: 20701

Milöstab S referens
Lennart Pålback 044-105175

Planerade vindkraftverk inom Södra militärområdet i Tanums kommun (1 bilaga)

Vindkraftverken skall förses med fast röd hinderbelysning. (Se bilaga)
Belysningen skall vara tänd dygnet runt och synlig horisonten runt.
Ljusintensiteten bör uppgå till minst 30 candela och får inte understiga 20 candela.
För att flygförare i tid skall få kännedom om vindkraftverkens existens samt
för införande på flygvapnets kartor önskas meddelande senast 30 dagar
i förväg om tidpunkt för vindkraftverkens uppförande samt verkens
exakta läge och höjd till:

HKV

FVL/LUFTS

Att: Annika Ahrenstedt
107 85 STOCKHOLM

Per Sohl
C Fort

Inom staben
Fort

Sändlista
Som orientering

HKV

MKV/Fo32

FKS

FMV

FRA

Länstyrelsen i Västra Götalands län, Vänersborg

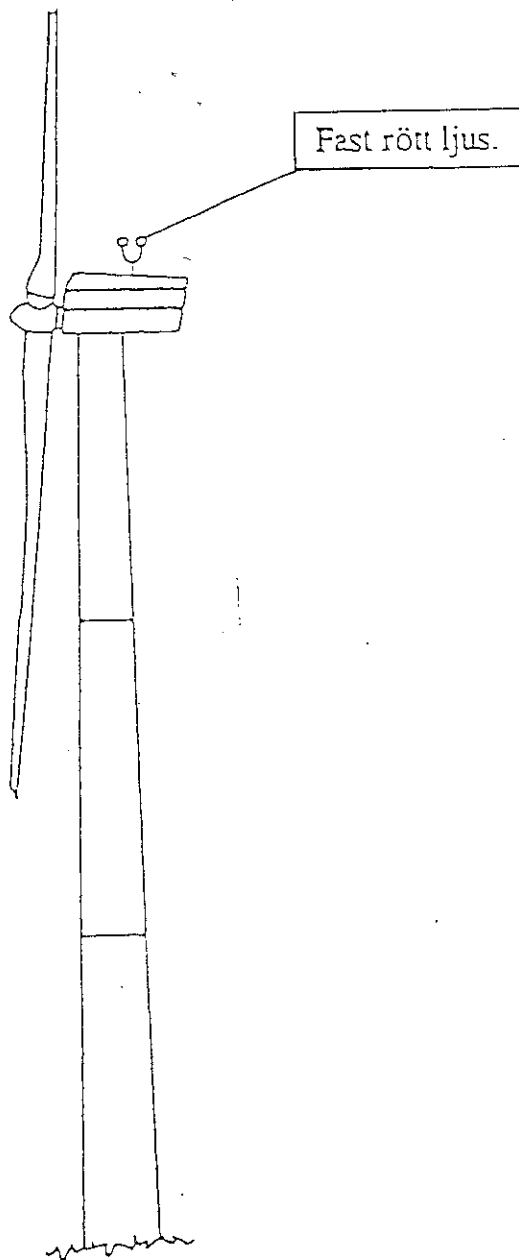
} FAX

Markering av vindkraftverk

Torn toppen (rotornavet) skall förses med fast rött belysning.

Belysningen skall vara tänd dygnet runt och synlig horisonten runt. Ljusintensiteten bör uppgå till minst 30 candela och får inte understiga 20 candela. För att flygförare i tid skall få kännedom om vindkraftverkens existens samt för utvärderande på flygvapnets kartor önskas meddelande senast 30 dagar i förväg om tidpunkt för vindkraftverkets uppförande samt dess exakta läge och höjd till:

ÖKV
ÖVL/LUFTS
K: Annika Ahrenstedt
107 85 STOCKHOLM

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Om Ni är missnöjd med domen kan Ni överklaga den till Miljööverdomstolen, Svea hovrätt. Detta gör Ni genom att skriva ett överklagande som Ni skickar till Miljödomstolen. Miljödomstolen skickar därefter samtliga handlingar i målet till Miljööverdomstolen. Vad överklagandet skall innehålla framgår under ÖVERKLAGANDETS INNEHÅLL nedan.

Överklagandet måste ha inkommit till Miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Senaste dag för överklagande finns angiven i slutet av domen.

Anslutningsöverklagande

Om Er motpart har överklagat domen kan också Ni överklaga den till Miljööverdomstolen, även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut (s k anslutningsöverklagande). Ni skall också i detta fall skicka ett överklagande till Miljödomstolen.

Anslutningsöverklagande måste ha kommit in till Miljödomstolen inom en **vecka** från den senaste dag för överklagande som finns angiven på sista sidan i domen.

Om ett överklagande förfaller eller återkallas kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

ÖVERKLAGANDETS INNEHÅLL

I överklagandet skall anges

1. att det riktar sig till Miljööverdomstolen
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadress, yrke, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klaganden respektive motpart.
3. den överklagade domen med angivande av Miljödomstolens namn samt dag för domen,
4. den ändring som yrkas i Miljödomstolens dom,
5. grunderna (skälen) för överklagandet, samt
6. de bevis som åberopas.

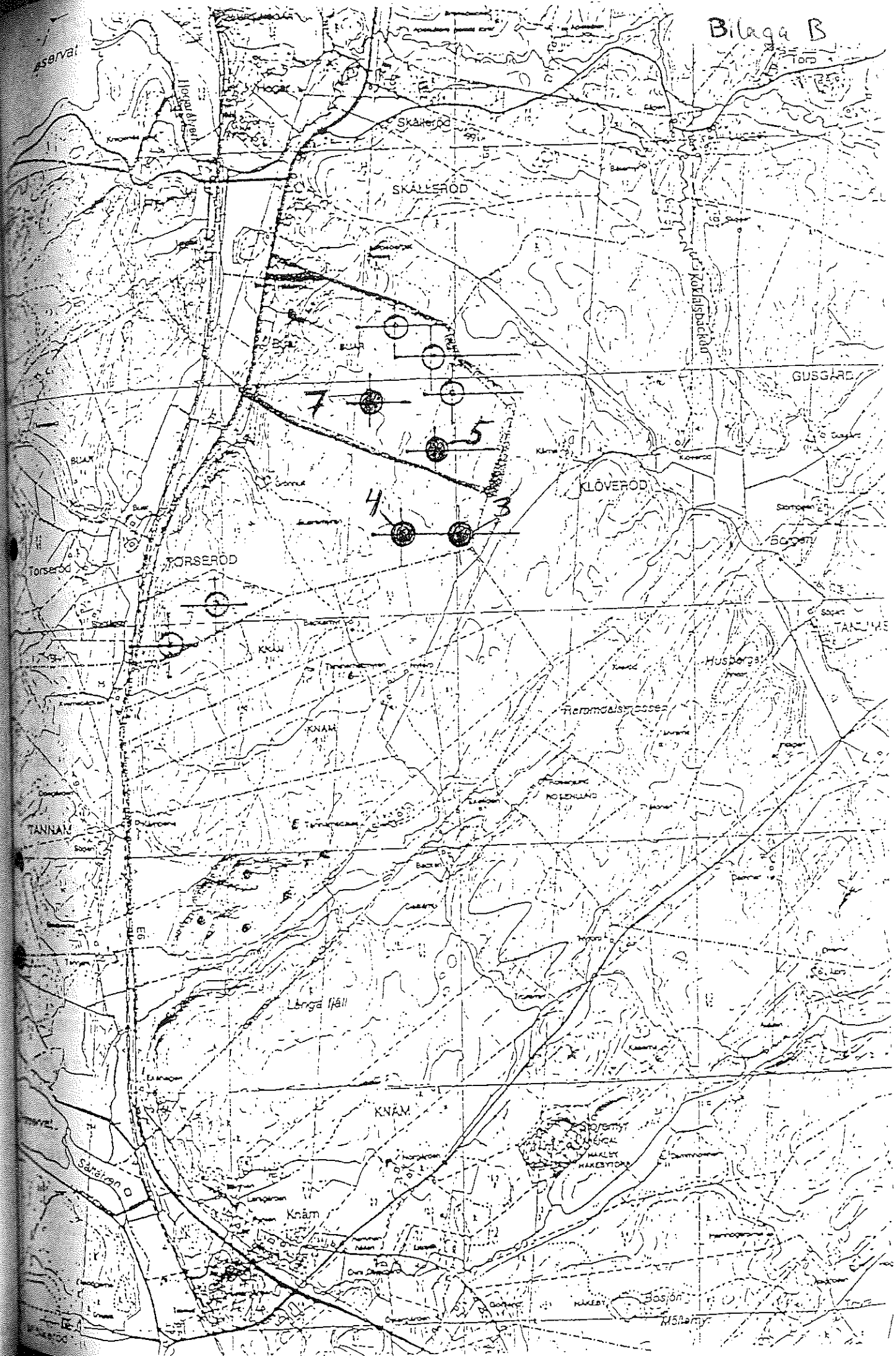
OBSERVERA

För prövning av denna dom krävs prövningstillstånd av Miljööverdomstolen.

Prövningstillstånd meddelas om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt,
2. anledning förekommer till ändring i det slut vartill Miljödomstolen kommit eller
3. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

I överklagandet skall anges vilka skäl som åberopas för att prövningstillstånd skall meddelas.

Tanums kommun
Byggnadsavdelningen
457 81 TANUMSHEDE
och sändlista

Referens
L. Hermansson
Milostab S referens
Lennart Pålback 044-105175

Ert datum	Er beteckning
Milostab S datum 1997-06-26	Milostab S föreg beteckning 13920: 20701

Planerade vindkraftverk inom Södra militärområdet i Tanums kommun
(1 bilaga)

Vindkraftverken skall förses med fast röd hinderbelysning. (Se bilaga)
Belysningen skall vara tänd dygnet runt och synlig horisonten runt.
Ljusintensiteten bör uppgå till minst 30 candela och får inte understiga 20 candela.
För att flygförare i tid skall få kännedom om vindkraftverkens existens samt
för införande på flygvapnets kartor önskas meddelande senast 30 dagar
i förväg om tidpunkt för vindkraftverkens uppförande samt verkens
exakta läge och höjd till:

HKV
FVL/LUFTS
Att: Annika Ahrenstedt
107 85 STOCKHOLM

Per Sohl
Per Sohl
C Fort

Sändlista
Som orientering
HKV
MKV / Fo32
FKS
FMV
FRA

Inom staben
Fort

} FAX

Länstyrelsen i Västra Götalands län Vänersborg

Markering av vindkraftverk

Tomtoppen (rotornavet) skall förses med fast röd belysning.

Belysningen skall vara tänd dygnet runt och synlig horisonten runt. Ljusintensiteten bör uppgå till minst 30 candela och får inte understiga 20 candela.

För att flygförare i tid skall få kännedom om vindkraftverkens existens samt för införande på flygvapnets kartor önskas meddelande senast 30 dagar i förväg om tidpunkt för vindkraftverkets uppförande samt dess exakta läge och höjd till:

FRV
EVL / LUFTS
Att: Annika Ahrenstedt
107 85 STOCKHOLM

